

ՈւՂԻՍ Գոհար Գառնուկ Գալլուկ
Յասմիկ Կաթա Զուարթ Նուարդ
Կարապ ուլիկ բնիկ փոսիկ
Իսկ յաջորդ էջին՝ «Գոռնուար բառեր»
Լեռ ամպ արիւն ձիւն ձայն կարապ
կաման

ջուր ցայգ ծառ անիւ արեւ տեղեւ
զմուխս բուրակ մութ ծով փուտ
Իրարու հետ ոչ մէկ կապ ունեցող
բառեր — «մուտք»ը գոյական իսկ չէ —
ա՛ռ և քով քովի չարէ և ... Կ'ըլլայ
քերթուած: Ի՛նչ դիւրին է, ահա՛ք:

Արտագրուած կտորներուն մէջ նկա-
տեցիք անշուշտ կէտադրութեան նշաննե-
րու բացարձակ բացակայութիւնը:

Էջ 26ի «Սառուա՛ն հապա — նկատել
երկու տերու գրացնութիւնը —, գլուխ —
գործոց խեղկատակութիւն».

Սառուա մարմին

Սառուա քովանի

Սառուա դիւրանի

Սառուա արթի

Սառուա հաւիտ արթիւն ու կնդրուկ

Կը բաւականանա՛ք երկրորդ հատո-
րէն արտագրելով մաս մը էջ 98ի «Արե-
ւին» խորագրուած քերթուածէն.

Կասկածելի ե արեւը

որ ապահովաբար

մեզ տալիսնիւ համար չէ գրուած հոգ

Ի՞նչ ծագումն է արեւոք

Ի՞նչ կը խորհի մեր մասին ...

Հարցուցի եւ կուրցուց զիս

Գոնե աղուոր չըլլար ...

Անճա՛ն ու անկապ խօսքեր, ոչ աւելի
և ոչ պակաս:

Հաճեան բառաստեղծութիւնը կ'երեւի
թէ կը չփոթէ բանաստեղծութեան հետ —
ա՛յնքան մօտ են անոնք իրարու: Կնչու-
մով: Եղած — չեղածը տառ մըն է: Ահաւա-
սիկ փունջ մը իր պէտքուն բառացանկէն.
յովնալոյժ, քաւմարփի, գոռոզաբար, զեռ-
մաւարտուռ, հրաբխահուր, փայլաբարախե,
ժանաբառիչ, ալլաբեւեռ, ստապառ և այլն:

Հաճեան ալ տարիքաւոր է: Ուրեմն,
լաւ պիտի ըլլար այս գրութիւնն ալ փա-
կել նոյն խօսքերով՝ որով փակեցինք մեր
նախորդ գրութիւնը:

Գ. ՃԱՐՏԱՐ

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ ԾՆՆԴԵԱՆ ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ

Անցեալ տարի, երբ մեծավառակ
գրողէս — քննադատ Յ. Օշականի ծննդեան
դարագարձի տոթիթով ՎՍԻՆՆԻ Բացառիկ
թիւ մը հրատարակեցինք, «Համապատ-
կերձի կոթողական գործէն ընտրեցինք
Դ Վարուժանի յատկացուած բաժինէն
գլուխ մը, առանց անդրադառնալու թէ
հասած էինք սեմին 1984ի, որ իր կար-
գին ծննդեան դարագարձն էր մեծանուն
բանաստեղծին: Ապա թէ ոչ, ի՛նչ աւելի
յարմար՝ քան տրուածը, նշելու համար
ոչ նուազ կարեւոր ա՛յս դարագարձը եւ:
Ուստի, թող ներուի մեզի յետագայ տկար
տողերով բերել մեր համեալ բաժինը,
վեր առնելու համար անձն ու գործը քա-
նաստեղծի մը՝ որ, հակառակ իրեն շնորհ-
ուած տարիներու քակաւութեան, եղաւ
փառքերէն մէկը մեր քերթողութեան:

Երբ կը խօսինք բարձրատեսիլ բայց
վաղամեծիկ մեր գրողներուն (ու նաեւ այլ
արուեստներու ու պատարկողներու) մասին,
անկարելի է որ չայցուինք ցաւառիթ
մտածումէ մը. — Որքանո՞վ աւելի ճոխ
պիտի ըլլար մեր գրականութիւնը, եթէ
թուրքն ու թաքախաւ, կարծես իրար հետ
դաշնակցած, չնչնէին կարեւոր թիւ մը
մեր գրողներէն: Սիրամանթօ, Ռ. Սեւակ,
Վարուժան՝ առաջիններէն, Գ. Գոռնան,
Մեծարեհոյ, Տէրեան՝ վերջիններէն, ի՛նչ
փառքերու պիտի տանէին չափածոյ խօսքի
մեր արուեստը:

Միւս կողմէ, համաշխարհային գրա-
կանութեան և երաժշտութեան պատմու-
թեան մէջ ալ պակաս չեն դէմքեր՝ որոնք
քառասունէն՝ վար մահը գիժաւորած ըլ-
լալուին հակառակ՝ մարդկութեան կա-
կած են արուեստի հոյակապ գործեր:
Քից, Շէլի, Ալպէր Սամէն, Շուպէրթ,
Մօցարթ, Շօփէն գերազանց նմոյշներ են
այս գեանի վրայ: Բայց անոնք զուտա՛կ
ներն են մեծ ու դարերով ազատ ապրած
ժողովուրդներու:

Վարուժանի քերթողութիւնը, մանա-
ւանդ «Ցեղին Սիրտը» և «Հեթանոս Եր-
գեր»ը, գերազանցօրէն յղուած ու ազնւո՛ւ

ապական — ներուրի թող հոգ քիչ մը ան-
տեղի այս բառը — իր ոճով ու գունագեղ
պատկերներու առատութեամբ, հաւասար
ողջ չունեցաւ մեր քնարերգութեան մէջ,
ի բոց առեալ թէքեանքը Արիւնոտ մօ-
տաւոր անցեալէ մը մշտնջող ապագայի
մը երկարաձգուած քանի մը տարիներու
միջոցին, մեր գարաւոր պատմութեան
փառքերը վերստին կեանքին կոչելու ու
հայ նորահաս սերունդը անոնցմով զին-
ուած լուսաւոր (ինչպէս կ'երեւակայուէր)
ապագայի մը լարելու վսեմ առաջադրան-
քին օպտատրու, վարուածն իր քնարին
վրայ երգեց հայրենիքն ու հայ ցեղը,
վսեմ ու անգերադասելի տրուեստով:

Եւ Է մեզ այս առիթով հաստատել
թէ սփիւռքի մօր նորահաս սերունդը —
իրենց մայրենի լեզուին տիրապետածները
անշուշտ անոնցմէ — կ'ընտելուած ամբողջո-
վին առօրեայ մտահոգութիւններով և
կամ հմայքին տակը տեղական, օտար
մշակոյթներու, անտեղեկ կը մնայ մեր
ցեղային արժէքներուն մէջ իր ուրոյն
տեղը գրաւած քերթողական արուեստին,
մասնաւորաբար Արուեստագէտ Սերունդի
դէմքերուն, որոնք Եւրոպական մշակոյ-
թին լաւապէս հաղորդ՝ չափածոյ խօսքին
արուեստը հասցուցին շքեղ բարձունքնե-
րու: Նոյն յանկերգը, պիտի ըսեն շատեր,
այս էջերէն: Կրնանք հոռանքն ի վեր
թիւփարել:

Որքանով սակայն մեր մշակոյթի
մեծ երախտաւորները պիտի բարոյալը-
ուէին, եթէ հրաշիւք իմն գիտնային թէ
իրենց շիջումէն ոչ շատ յետոյ, ժամա-
նակը դեռ դար չկապած, նոր սերունդը
կոնտակ պիտի դարձնէր անոնց գործին,
ակամայօքէն ստիպուած ըլլալով, իբր թէ,
հպատակիլ կեանքի հրամայական պահանջ-

ներուն: Բայց գիտենք թէ կամքն է կա-
րեորը: Երբ կամքը կայ, ժամանակը կը
ճարուի ճշգրտին տակէն, ինչպէս կ'ը-
սեն, իսկ երբ չկայ՝ դիւրաւ կը ճարուին
պատրուակները:

Ժամանակակից սերունդը, տարբեր
ժողովուրդներու մօտ: Բայց օտարներ —
հայրենիքի մը հովանին վայելողները —
չունին կարիքը, մեղի չափ ու նման, ի-
րենց անցեալն ու արժէքները օգնութեան
կանչելու, գիմանալու համար դարեւ
մաշումին:

Վարուածնի գործը կենսախայտ է և
բարխուն, որովհետեւ իր ներշնչումը
առած է ուղղակի հայու սրտին արդար
ու առողջ զարկէն. անոր պատկերները
յստակ են ու թովիչ, որովհետեւ վերցուած
են հայու հարադատ կեանքէն, ուր վառ
մնաց միշտ ջանք յայտին:

Բագնիքի մէջ — ամենէն թովիչ չըր-
ջանը մեր քնարերին — Չպուքքեար-
եան ընտանիքի համեստ երգիքին տակ
իր աչքերը բացած, Եւրոպայի մէջ հա-
մալսարանական կրթութիւն առած ու 31
տարեկանին ամենէն անգութ միջոցներով
այս տշխարհէն հեռացուած հայ քերթո-
ղութեան այս մեծ քնարակիրին ծննդեան
դարադարձը, դժբախտաբար, համապա-
տասխան շուքով ու պատշաճ հանդիսաւո-
րութեամբ չնշուեցաւ մեր շատ մը գա-
ղութներուն մէջ: Կը կասկածինք թէ ար-
գիւնքը կասկածելի կուսակցական կամ
քաղաքական դէպքի մը դարադարձը պիտի
գիմաւորուէր նոյն գաղջութեամբ: Չոռ-
նանք սակայն թէ մենք մեր մշակութա-
յին դանձերուն շնորհիւ է որ կրնանք
ճակատաբաց կենալ ազգերու մեծ պատկե-
րաբարին մէջ:

Գ.

